

Protocol anti-pestten

Inhoudsopgave

1. Pestten

- 1.1 Wat verstaan we onder pestten?
- 1.2 Voorbeelden van specifiek pestgedrag

2. Het pestprotocol

- 2.1 Uitgangspunten
- 2.2 De vijfsporenaanpak
- 2.3 Preventieve maatregelen

3. Stappenplan na een melding van pestten

- 3.1 Rol van de leerkracht
- 3.2 Rol van de coördinator
- 3.3 Het stappenplan

4. Digitaal pestten

- 4.1 Wat is digitaal pestten?
- 4.2 Tips bij digitaal pestten
- 4.3 10 tips voor ouders

Handige websites

Hoofstuk 1: PESTEN

1.1 Wat verstaan we onder pestten?

Wij gebruiken een definitie van pestten die zowel voor de kinderen als de leerkrachten geldt:

Een leerling wordt gepest als:

- een andere leerling of een groep leerlingen vervelende of gemene dingen tegen hem of haar zegt
- een leerling wordt geslagen, geschopt, bedreigd, opgesloten of buiten de groep gesloten
- als het regelmatig gebeurt
- als het moeilijk is voor de leerling om zich te verdedigen (machtsverschil)

We spreken dus niet van pesten als twee leerlingen, die ongeveer even sterk zijn ruzie maken of vechten. Het gaat dan om een spelletje, dat door geen van de betrokkenen als bedreigend of echt vervelend wordt ervaren. Er is sprake van een pedagogische waarde: door elkaar eens uit te dagen leren kinderen heel goed om met allerlei conflicten om te gaan.

1.2 Voorbeelden van specifiek pestgedrag

Verbaal:

- vernederen: "Haal jij alleen de ballen maar uit de bosjes, je kunt niet goed genoeg voetballen om echt mee te doen".
- Schelden: viespeuk, etterbak, mietje, enz.
- Dreigen: "Als je dat doorvertelt, grijpen we je".
- Belachelijk maken: uitlachen bij lichaamskenmerken of bij een verkeerd antwoord in de klas.
- Kinderen een bijnaam geven op grond van door de kinderen als negatief ervaren

kenmerken: rooie, dunne, flapoor, enz.

- Gemene briefjes, e-mail of op hyves schrijven om een kind uit een groepje te isoleren of echt steun te zoeken om samen te kunnen spannen tegen een ander kind

Fysiek:

- Trekken, duwen of zelfs spugen.
- Schoppen, slaan en laten struikelen
- Krabben, bijten en haren trekken

Intimidatie:

- Een kind achterna blijven lopen of een kind ergens opwachten
- Iemand in de val laten lopen, de doorgang versperren of klem zetten
- Dwingen om bezit dat niet van jou is af te geven
- Een kind dwingen bepaalde handelingen te verrichten, bijvoorbeeld geld of snoep

Meenemen.

Isolatie:

- Steun zoeken bij andere kinderen dat het kind niet wordt uitgenodigd voor partijtjes en leuke dingetjes
- Uitsluiten : het kind mag niet meedoen met spelletjes, niet meelopen naar huis, niet komen op een verjaardag
-

Stelen of vernielen van bezittingen:

- Afpakken van schoolspullen, kleding of speelgoed
- Beschadigen en kapotmaken van spullen: boeken en/of schriften bekladden, schoppen tegen of gooien met een tas, banden van de fiets leeg laten lopen.

Het specifieke van pesten is dus gelegen in het bedreigende en vooral systematische karakter. De inzet van het pestgedrag is altijd macht door intimidatie.

Hoofstuk 2: HET PESTPROTOCOL

2.1 Uitgangspunten

Dit pestprotocol vormt de verklaring van de vertegenwoordiging van de school en de ouders waarin is vastgelegd dat we pestgedrag op school niet accepteren en volgens een vooraf bepaalde handelswijze het aanpakken.

Uitgangspunten

1. Pesten wordt als probleem gezien door alle direct betrokken partijen; leerkrachten, ouders en leerlingen.
2. De school is actief in het scheppen van een veilig, pedagogisch klimaat waarbinnen pesten als onacceptabel gedrag wordt ervaren.
3. Leerkrachten en overblijfouders moeten pesten kunnen signaleren en vervolgens duidelijk stelling kunnen nemen tegen het pesten.
4. School beschikt over een directe aanpak wanneer het pesten de kop opsteekt (het pestprotocol).

5. School ontplooit preventieve (les)activiteiten.

2.2 De vijfsporenaanpak

De algemene verantwoordelijkheid van de school

- De school zorgt dat de directie, de IB'er, de pestcoördinator en de leerkrachten voldoende geïnformeerd zijn over pesten in het algemeen en het aanpakken van pesten.
- De school werkt aan een goed beleid rond pesten, zodat de veiligheid van leerlingen binnen de school zo optimaal mogelijk is.
- Het bieden van steun aan de gepeste
  - Het probleem wordt serieus genomen
  - Er wordt uitgezocht wat er precies gebeurd is
  - Er wordt overlegd over mogelijke oplossingen
  - Het aanbieden hulp van de leerkracht of pestcoördinator of vertrouwenspersoon
- Het bieden van steun aan de pester
  - Het confronteren van de pester met zijn gedrag en de gevolgen hiervan
  - De achterliggende oorzaken boven tafel proberen te krijgen
  - Wijzen op gebrek aan empathisch vermogen dat zichtbaar wordt in het gedrag
  - Het aanbieden van hulp van de leerkracht of pestcoördinator of vertrouwenspersoon.
  - Het betrekken van de middengroep bij het probleem
De leerkracht bespreekt met de klas het pesten en benoemt de rol van alle leerlingen hierin. Er wordt gesproken over mogelijke oplossingen en wat de klas kan bijdragen aan een verbetering van de situatie.
- Het bieden van steun aan de ouders
  - Ouders die zich zorgen maken over pesten worden serieus genomen
  - De school werkt samen met de ouders om het pesten aan te pakken
  - De school geeft adviezen aan de ouders in het omgaan met hun gepeste of pestende kind
  - De school verwijst ouders zo nodig naar deskundige hulpverleners

2.3 Preventieve maatregelen

Op basisschool de Singel wordt er preventief gewerkt aan het voorkomen van pesten. Er wordt gewerkt met drie basisregels.

De school is van binnen een wandelgebied en buiten lekker niet.

We zullen goed voor de spullen zorgen, dan zijn ze weer te gebruiken morgen.

Voor groot en klein zullen we aardig zijn

De derde regel, *voor groot en klein zullen wij aardig zijn*, geeft aandacht aan pestgedrag en aan de verwachtingen hoe kinderen zich gedragen naar andere kinderen. Denk hierbij aan: wij hebben respect voor elkaar, wij blijven van elkaar af, wij houden rekening met elkaar, wij beledigen elkaar niet, wij zijn allemaal anders, wij hebben allemaal een andere kwaliteit enz.

In elke groep wordt aan het begin van het schooljaar de afspraken en regels in klas besproken en opgehangen aan de 3 kapstokregels. Het onderling plagen en pesten wordt hierbij genoemd en onderscheiden. Er wordt duidelijk gesteld dat pesten altijd gemeld moet worden en niet als klikken maar als hulp bieden of vragen wordt beschouwd.

Hoofdstuk 3: HET STAPPENPLAN NA EEN MELDING VAN PESTEN

3.1 Rol van de leerkracht

De leerkrachten hebben vooral een signalerende rol. Wanneer zij pesten waarnemen of redenen hebben om pesten te vermoeden, wordt er van hen verwacht dat zij hierop adequaat reageren en een melding doen om hulp en overleg in gang te zetten.

3.2 Rol van de coördinator

- Ondersteunen van leerkrachten tijdens de verschillende fasen in het proces
- Pesten onder de aandacht brengen via de teamvergaderingen, nieuwsbrief en website.

3.3 Stappenplan

A1. Pestprobleem als incident

Als pesten en pestgedrag plaatsvinden, ervaren we dat als een probleem op onze school, zowel voor de gepeste kinderen, de pesters en de rest van de groep kinderen. Tevens voor ouders en leerkrachten.

De school heeft een inspanningsverplichting om pestgedrag te voorkomen en aan te pakken door het scheppen van een veilig pedagogisch klimaat, waarbinnen pesten als ongewenst gedrag en niet acceptabel wordt ervaren. Leerkrachten en (overblijf)ouders moeten pestgedrag tijdig zien en hierop reageren. Wanneer pesten, ondanks alle inspanningen weer optreedt, voert de school onderstaande procedure uit.

Pesten begint vaak als een incident. Daarom is het belangrijk dat we ieder signaal serieus nemen. Het signaal komt van leerlingen, ouders of van collega's.

Stap 1: Informatie verzamelen

- - De groepsleerkracht bespreekt het gesignaleerde pestgedrag met de betrokken leerlingen (apart of met de (sub-)groep).
- - De leerkracht analyseert het probleem. Met de klas of betrokkenen wordt er gezocht naar een mogelijke oplossing. Wat zouden de pester, de gepeste en de klas (anders) kunnen doen. Zie lessuggesties: <http://www.stoppestennu.nl/les-suggesties-tegen- pesten-oo-voor-week-tegen- pesten>

Stap 2: Eenvoudige concrete maatregelen

- Er wordt bepaald welke concrete maatregelen genomen worden om het pesten te stoppen en te voorkomen dat het een structureel karakter krijgt. Er worden duidelijke afspraken gemaakt met de betreffende groep.
- Wekelijks wordt er in de groep besproken hoe het gaat. De leerkracht observeert en voert regelmatig gesprekken met het 'gepeste kind' en de pester.

Voldoende resultaat?

Procedure afgesloten

Onvoldoende resultaat?

A2. Pestproblematiek met een structureel karakter

Wanneer het pesten een structureel karakter (2 maal een incident) heeft aangenomen, moet het probleem op schoolniveau en groepsniveau worden aangepakt. Wij doen dit aan de hand van de volgende stappen:

Stap 1: Inbreng signaal structurele pestproblematiek in bouwoverleg

De collega's van de parallelgroepen worden betrokken bij de aanpak van de problematiek met als doel verbetering van de groeps sfeer en versterking van het gevoel van veiligheid in de groep, op het plein en in de school.

Stap 2: Oriëntatie fase: beeldvorming

De leerkracht voert gesprek met de leerlingen(pester en gepeste leerling) over het pestprobleem en legt dit schriftelijk vast.

De leerkracht en IB-er en/of directie hebben een gesprek met beide ouders.

Leerkrachten observeren binnen en buiten de groep in diverse situaties.

Stap 3: *Bouwoverleg: plan van aanpak*

Aan de hand van de ingebrachte gegevens gaan de bouwcollega's en ib-er/directie middels de intervisie methode, een plan van aanpak maken voor de pestproblematiek.

Stap 4: *Terugkoppeling naar ouders*

Ouders van de gepeste leerling en de pester worden ingelicht over het plan van aanpak in de groep.

Stap 5: *Actiefase*

De gekozen afspraken en specifieke activiteiten worden structureel uitgevoerd op groeps- en of schoolniveau

Stap 6: *Evaluatie in de bouw*

In de bouw worden de bevindingen en resultaten besproken.

Onvoldoende resultaat?

Stap 6: *Externe hulp*

Terugkoppeling geven naar het zorgteam en de genomen stappen evalueren. Indien nodig wordt er hulp van externe deskundigen ingeroepen.

Eventuele vervolgstappen

De directie gaat in beraad om overplaatsing te verzorgen voor het 'gepeste kind' of de 'pester'. Hierbij wordt gekeken wat de behoeften zijn van de leerlingen en of wij die als school kunnen waarborgen.

In extreme gevallen kan een leerling worden geschorst of verwijderd (zie protocol: schorsen en verwijderen)

Voldoende resultaat?

Stappen evalueren. Hieruit concluderen of herhaling nodig is of extra begeleiding.

Hoofdstuk 4: DIGITAAL PESTEN

4.1 Wat is digitaal pesten?

Digitaal pesten (of cyberpesten) is het pesten of misbruiken via het internet en via mobiele telefoon. Digitaal pesten kan nog veel harder zijn dan pesten in het gewone, dagelijkse leven. Dit komt doordat de daders gemakkelijk anoniem kunnen blijven en de reikwijdte van het internet veel groter is.

Het hacken van e-mailaccounts, bedreigingen of het plaatsen van vervelende foto's zijn voorbeelden van digitaal pesten. Digitaal pesten kan op school maar ook thuis gebeuren.

4.2 Tips bij digitaal pesten

Tips als je digitaal gepest wordt

- Houd je wachtwoord en inlognamen geheim. Vertel ze aan niemand.
- Blokkeer degene die je het bericht stuurt.
- Negeer pest-mails/sms/chat. Stuur geen mail terug. Zo krijgt de pester geen aandacht! Als de pester geen aandacht krijgt, stopt hij/zij vaak
- Mensen in een slechte bui, schelden soms zomaar tegen iedereen. Dat schelden is niet altijd tegen jou persoonlijk bedoeld.
- Verzamel bewijzen. Als de pester jou al heel lang pest, met hele vervelende dingen, dan helpt negeren vaak niet meer zo goed. Dan moet je bewijzen verzamelen van de pestmailtjes. Maak dan printjes van de pesterijen. Die bewijzen kun je aan je ouders laten zien of je leraar.
- Praat erover. Met je vrienden, ouders of juf/meester.
Als het pesten toch maar steeds doorgaat en als je wordt bedreigd, dan kun je ook naar de politie gaan. Je kunt dan aangifte doen.
- Vergeet niet: het is niet jouw schuld dat je wordt gepest!

Het is belangrijk dat ouders controle uitoefenen op het internetgebruik van hun kinderen. Internet biedt ontelbare mogelijkheden voor het vinden en onderhouden van sociale contacten. Het heeft echter ook zijn schaduwkanten. Sommige kinderen zitten te veel achter internet en vereenzamen daardoor op den duur. Een recente, erg vervelende ontwikkeling is dat kinderen via het internet gemakkelijk en vaak anoniem gepest en bedreigd kunnen

worden. Daarnaast kunnen kinderen van hun stuk raken door hate-mail, grof taalgebruik in chat-rooms, of seksuele intimidatie. Deze zaken zijn helaas moeilijk aan banden te leggen.

4.3 Tien tips voor ouders en leraren over digitaal pesten

Veel volwassenen weten te weinig van het virtuele leven van kinderen. En dat terwijl zij zich op internet blootstellen via chatboxen en msn, waardoor ze in aanraking kunnen komen met geweld en pesterijen. Hieronder staan 10 tips voor leraren en ouders om het surfgedrag van kinderen in de gaten te houden. Hierdoor wordt het risico op pesten zoveel mogelijk beperkt:

- 1.** Houd een kind niet weg van de computer. Internet biedt immers talloze voordelen en vormt vaak een belangrijk deel van het onderwijs. Controle is beter dan een verbod.
- 2.** Stel een tijdslimiet in. Op deze manier wordt een kind gestimuleerd om ook buiten de computer met leeftijdsgenootjes om te gaan.
- 3.** Surf af en toe samen met de leerlingen of uw kind. Laat u rondleiden langs sites waar ze regelmatig komen. Op een later moment kunt u controleren of sites veilig zijn, of dat er bijvoorbeeld veel wordt gescholden.
- 4.** Vertrouw niet te veel op filters. Via een omweg komen kinderen toch bijna overal.
- 5.** Reageer niet te overdreven als u iets aanstootgevends ziet, maar praat er rustig over. Kinderen zijn vaak veel laconieker dan u als het gaat om bloot of geweld.
- 6.** Druk uw kind op het hart dat ze geen persoonlijke informatie, zoals adres of telefoonnummer, via internet verstrekken.
- 7.** Als een kind afspreekt met iemand die hij/zij via Internet heeft leren kennen, licht dan meteen de ouders in. Zij kunnen de gegevens van deze persoon achterhalen en een eventuele riskante ontmoeting verbieden.
- 8.** Controleer de geschiedenis van de pc, zodat u weet welke pagina's uw kind of de leerlingen bezoeken.
- 9.** Maak uw kind of de leerlingen ervan bewust dat ze via internet voor de gek kunnen worden gehouden. Vertel dat er mensen en leeftijdsgenoten zijn die er op uit zijn misbruik van ze te maken of ze pijn te doen.
- 10.** Plaats de pc op een plek op school of thuis waar u regelmatig 'onopvallend' langs kunt lopen.

Handige websites

www.pestweb.nl

www.mijnkindonline.nl

www.veilig.kennisnet.nl

www.pestenslaf.nl

www.oudersonline.nl

www.pestenslaf.nl

www.ouders.net <http://pesten.startpagina.nl>

www.kidstegengeweld.nl www.sociaalemotioneel.nl